

Centerpartiet

ALLIANS

Yrkande

Regionstyrelsen 9 april 2024

Ärende: Årsrapport för år 2023

Motiv

Hur man än vänder och vrider på hur år 2023 ekonomiskt **blev** för Region Västerbotten, har västerbottningarna trots allt fått hälso- och sjukvård av hög kvalitet. Dagligen botas, lindras och tröstas många patienter. Vi har många verksamheter som vi kan vara mycket stolta över. Det är även glädjande att Västerbotten står i centrum för en nationell grön omställning, att det sker en befolkningstillväxt samt att länet har en mycket låg arbetslöshet. Samtidigt kan vi konstatera att detta sker av framtida skattebetalares pengar och har så gjort under en lång tid. Vi kan även konstatera att dagens personal inte kommer kunna gå att ersätta i framtiden givet den förändring som sker med allt färre i arbetsför ålder. På grund av minskade resurser och bristen på personal kan den vård vi har idag inte tas för givet om vi inte gör saker annorlunda.

När år 2023 ska summeras kan man konstatera att det var det sämsta året någonsin för Region Västerbotten. I december 2023 var regionen tvungen att låna 350 miljoner för att kunna betala ut löner till sina anställda. Detta ledde till att regionens skuldbörda ökade till totalt 2220 miljoner. En sådan utveckling kan tillskrivas flera år av politisk försummelse från de styrande Socialdemokraternas sida.

Behovet av ytterligare lån är direkt kopplat till det rekordstora underskottet i sjukvården, som för år 2023 uppgick till 1015 miljoner kronor. Mycket är kopplat till ovanligt höga kostnader för värdesäkring av pensioner kopplat till den höga inflationen, totalt handlar det om 514 mkr. Sammantaget är det strukturella underskottet minst 700 mkr. Det är alltså den ryggsäck som följer med in till 2024. Nu ser vi att de förbättrade marginaler som byggdes upp tack vare de extra statsbidragen under pandemin börjar ta slut. Det syns inte minst utifrån att soliditeten försämras från -8,6 procent till -13. Behovet av fortsatt mycket stora investeringar är högst påtagligt. Utifrån planeringsläget återfinns väldigt stora investeringar utanför planeringsramarna. Uppskattningsvis så saknas det minst 6000-8000 miljoner för de kommande tio åren beroende på vilka prioriteringar av nya behov som behöver ske. Det är alltså gigantiska investeringsbehov som behövs men som det saknas pengar för att genomföra. Att investeringar i fastigheter, ny medicinskt teknisk utrustning och IT är eftersatt märks tydligt i vården. Det krävs investeringar i regionens fastigheter för en förbättrad arbetsmiljö, patientmiljö och energiåtgång samt en resurseffektivare vård för att på lång och kort sikt möta utmaningen att ge en god hälso- och sjukvård till länets medborgare.

Region Västerbotten befinner sig i en ekonomisk kris av historiska proportioner. Det är inte en framkomlig väg att använda lånade pengar från framtida skattebetalare för att täcka upp för den skriande bristen på finansiering. Dessutom står regionen inför en akut arbetskraftsbrist då den nuvarande personalstyrkan inte kan ersättas till tidigare nivåer på grund av en åldrande befolkning och brist på arbetskraft i arbetsför ålder.

Under årtionden av rödgrönt styre har besvärliga beslut skjutits på framtiden, vilket har gjort regionen sårbar för ekonomisk instabilitet och en orolig omvärld. Det är tydligt att

prioriteringar måste omprövas och fokus läggas på att skydda kärnuppdraget inom vården och skapa en hållbar utveckling för hela länet. För att skydda kärnverksamheten krävs en gradvis omställning till en balanserad ekonomi under de kommande åren. I arbetet med att åstadkomma en balanserad ekonomi är det viktigt att inkludera verksamheter och personal.

Vi kan konstatera att det är mycket svag måluppfyllelse till de väsentligaste målen. Revisionen har sedan tidigare kritiserat att de indikatorer som finns saknar relevans för att mäta de uppsatta målen. Givet att balanskravsresultatet blev negativt med 753 mkr varav 514 är kopplat till inflationspåverkan av pensionskostnader går det att konstatera att regionen inte når upp till målet om god ekonomisk hushållning. Då underskottet är så stort och de ekonomiska förutsättningarna är så bekymmersamma är det vår uppfattning att åberopa synnerliga skäl och endast återställa 239 mkr för kommande tre år.

Det har framkommit alarmerande uppgifter om brister inom universitetssjukvårdsenheter som om de ej åtgärdas riskerar Norrlands universitetssjukhus (NUS) status som universitetssjukhus. Detta skulle vara förödande för sjukvården i hela norra sjukvårdsregionen och innebära att vår förmåga att erbjuda likvärdig sjukvård till alla invånare i hela länet skulle försämrats.

Tillgängligheten till vård är en akut utmaning med rekordlånga vårdköer, bristande kapacitet och vårdplatsbrist. Bara sedan januari 2020 fram till december 2023 har antalet vårdplatser minskat med 19 %. Detta trots riktade satsningar att öka dem samt nationella statsbidrag för ändamålet. Det medför även att kostnaderna för utomlänsvård ökat med 47% till 237 mkr. En ohållbar utveckling. Det ekonomiska läget är extremt problematiskt då det finns så många underliggande strukturella budgetavvikelser i verksamheten. Dessa måste åtgärdas för att klara av en långsiktigt god ekonomisk hushållning och säkra sjukvården även i framtiden. Dessa ekonomiska strukturella utmaningar skiljer sig i Västerbotten från andra regioner söderut som framför allt behöver möta utmaningen med en lågkonjunktur.

Sammanfattningsvis måste region Västerbotten ompröva sitt politiska ledarskap och fokusera på att skapa en långsiktig och hållbar ekonomisk plan. Prioriteringar måste omprövas, och åtgärder måste vidtas för att säkerställa att invånarna i länet får tillgång till den vård de behöver utan att riskera regionens ekonomiska stabilitet på lång sikt.

Yrkande

- Att Godkänna upprättat förslag till årsrapport för år 2023
- Att Regionstyrelsen får i uppdrag att skyndsamt och i samverkan med verksamheten ta fram en budgetprocess som avspeglar verksamheternas uppdrag, budget, behov, horisontella samt vertikala prioriteringar som harmoniserar med beprövad erfarenhet och vårdprogram. Den nya budgetprocessen ska dessutom vara garanterat opartisk utifrån förvaltningslagens principer om saklighet och opartiskhet och därmed att den hålls åtskild från den politiska beredningen.
- Att Regionstyrelsen får i uppdrag att säkerställa att budgetunderlag som styrelser och nämnder lämnar in till styrelsen håller en tillräcklig kvalitet. Det bör bland annat finnas dokumenterade riskanalyser som visar att förslag på budgetar och åtgärder är möjliga att genomföra.

- Att Regionstyrelsen får i uppdrag säkerställa att verksamheterna blir delaktiga i beredningen av budgetar och arbetet med att föreslå prioriteringar.
- Att Fullmäktige förtydligar att målsättningen med kostnadsreduktionen av administrativa tjänster inom regionen är minst (ytterligare) 100 anställda.
- Att Det sker ett omtag med arbetet kring hur regionen ska nå en ekonomi i balans genom att fokus riktas på analys och åtgärd per förvaltning och vilka kostnadsposter som har stora budgetavvikelser.
- Att Regiondirektören får i uppdrag att i samverkan med övriga förvaltningsdirektörer arbeta fram, utöver de tidigare fullmäktigeuppdragen, ytterligare nödvändiga kostnadsreducerande åtgärder för återrapportering till Regionstyrelsen.
- Att Regiondirektören får i uppdrag att i samverkan med övriga förvaltningsdirektörer arbeta fram processtöd så att verksamheten kan genomföra horisontella prioriteringar.
- Att Regiondirektören får i uppdrag att i samverkan med övriga förvaltningsdirektörer skyndsamt påbörja ett arbete för att stärka universitetssjukvården inför hotet om att förlora statusen som ett universitetssjukhus.
- Att Åberopa synnerliga skäl att endast återställa 239 mkr på tre år av det sammantagna balanskravsresultatet på -753 mkr.

Allians för Västerbotten

Nicklas Sandström(M)
Regionråd i opposition

Ewa-May Karlsson (C)
Gruppledare

Hans-Inge Smetana (KD)
Gruppledare

Maria Lundqvist Brömster (L)
Gruppledare